

Asia: VN/8868/2019

Lausuntopyyntö: Uusimaa-PKS-Helsinki sote-erillisselvityksen loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

1. Ottaako raportissa esitetty malli riittävässä määrin huomioon alueen erityispiirteet sosiaali- ja terveydenhuollossa?

kyllä pääosin [Raportissa kuvataan Uudenmaan asukkaiden palveluntarpeen erityispiirteet kattavasti. Myös väestöennuste on kuvattu raportissa. Erityispiirteiden vaikutusta valittuun erillISRatkaisuun voisi kuvata tarkemmin. Erityisesti potilasnäkökulma ja toiminnan asiakaslähtöisyys tulisi huomioida paremmin, valmistelussa tulee kiinnittää huomiota asiakaslähtöisen toiminnan edistämiseen. Uudenmaan erityispiirteet luovat myös haastetta sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuuden ja osaamisen varmistamisen näkökulmasta ja tämä tulee ottaa huomioon.]

2. Ottaako raportissa esitetty malli riittävässä määrin huomioon alueen erityispiirteet pelastustoimessa?

kyllä pääosin [Uudenmaan erityispiirteisiin tulee kiinnittää huomioita pelastustoimen suunnittelussa. Uudellamaalla on muun muassa ydinvoimala, öljysatama, metro ja lentokenttä. Lisäksi alueen kansainvälisyys, matkailu ja tapahtumien suuri määrä aiheuttavat turvallisuusriskejä, joihin tulee varautua. Uudenmaan alueen pelastustoimen turvaamiseksi Helsingin Pelastuskoulun toimilupaa jatketaan sisäministeriön myöntämän määräajan 2023 jälkeenkin. Koulutusmäärien tulee olla alueen erityistarpeisiin nähden riittävä.]

3. Mahdollistaako esitetty erillISRatkaisumalli pääsyn tarpeenmukaisten ja riittävien sote-palvelujen piiriin paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?

ei kantaa [Esitetyt alueet poikkeavat kooltaan ja väestöennusteeltaan merkittävästi. Suunniteltaessa soten rahoitusmallia on huolehdittava siitä, että eri kokoisille alueille turvataan riittävät resurssit oikeudenmukaisesti palveluiden järjestämiseksi.]

4. Mahdollistaako erillISRatkaisu yhteen sovitettujen asiakaskohtaisten perustason sote-palvelukokonaisuuksien toteutumisen alueella paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?

kyllä pääosin [Raportissa integraatioita käsitellään lähinnä hallinnon integraation näkökulmasta. On tärkeätä, että palveluiden integraatio toteutetaan asiakaslähtöisesti, sujuvat hoitopolut ja hoidon

jatkuvuus varmistuen. Soten perustason ja erillistason integraatioin lisäksi tarvitaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tiiviimpää yhteistyötä. Paljon palveluita tarvitsevien tarpeet ja hoidon integraatio tulisi huomioida tarkemmin.]

5. Mahdollistaako erilliskorjaus erikoistason palvelujen toteutumisen alueella paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?

ei kantaa [Raportissa integraatioita käsitellään lähinnä hallinnon integraation näkökulmasta. On tärkeää, että palveluiden integraatio toteutetaan asiakaslähtöisesti, sujuvat hoitopolut ja hoidon jatkuvuus varmistuen. Soten perustason ja erillistason integraatioin lisäksi tarvitaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tiiviimpää yhteistyötä. Paljon palveluita tarvitsevien tarpeet ja hoidon integraatio tulisi huomioida tarkemmin.]

6. Mahdollistaako erilliskorjaus perus- ja erikoistason sosiaali- ja terveyspalvelujen toiminnallisen integraation alueella?

ei kantaa [Raportissa integraatioita käsitellään lähinnä hallinnon integraation näkökulmasta. On tärkeää, että palveluiden integraatio toteutetaan asiakaslähtöisesti, sujuvat hoitopolut ja hoidon jatkuvuus varmistuen. Soten perustason ja erillistason integraatioin lisäksi tarvitaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tiiviimpää yhteistyötä. Paljon palveluita tarvitsevien tarpeet ja hoidon integraatio tulisi huomioida tarkemmin]

7. Esityksen mukaisesti erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu olisi yleisesti ja ensisijaisesti itsehallinnollisilla alueilla, HUSin järjestämisvastuu lakiin perustuvaa ja järjestämissopimuksella sovittavaa vastuuta. Onko raportissa kuvattu korjaus mielestänne sote-palvelujen järjestämisen näkökulmasta sekä hallinnollisesti ja HUSin omistajaohjauksen näkökulmasta toteuttamiskelpoinen ja turvaako se sote-palvelujen järjestämisen alueella?

ei kantaa [On tärkeää, että itsehallinnollisten alueiden ja HUS:n työnjako on selkeä palveluita tarvitseville kansalaisille sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. Raportissa ei juurikaan kuvata kuinka suunniteltu työnjako aiotaan toteuttaa ja asiaan tulisi kiinnittää huomiota jatkovalmistelussa. On tärkeää, ettei synny keskinäistä ristiriitaa/kilpavarustelua ja sitä kautta kustannusten nousua]

8. Turvaako erilliskorjaus sote-palvelujen järjestämiselle riittävän kantokykyiset alueet?

kyllä pääosin

9. Turvaako erilliskorjaus asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisen?

kyllä pääosin [Demokratian ja kansanvaltaisuuden näkökulmasta on tärkeää, että Uusimaa on jaettu pienempiin kokonaisuuksiin. Kansalaisten osallisuuden lisäämiseksi on tärkeää, että Uudenmaan alueilla järjestöjen toiminta edellytykset turvataan ja niitä vahvistetaan.]

10. Toteutuuko demokratia erilliskorjaus perustuslain edellyttämällä tavalla? (ks raportin luku 3) Jos ei, niin miten esityksen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia voitaisiin vahvistaa?

Kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi on tärkeää, että Uudellamaalla järjestöjen toimintaedellytykset turvataan ja niitä vahvistetaan. Uudenmaan erilliskorjaus tulee kiinnittää huomioita Uudenmaan alueiden työnjakoon järjestöjen vahvistamiseksi.

11. Toteutuuko palvelujen yhdenvertaisuus esitettyssä mallissa paremmin kuin yhden järjestäjän mallissa?

ei kantaa

12. Mahdollistaako erillisratkaisu kielellisten oikeuksien toteutumisen alueella paremmin kuin yhden järjestäjän mallissa?

ei kantaa [Kielellisten oikeuksien toteutumiseksi tulisi selvittää Uudenmaan alueiden mahdollisuudet tehdä yhteistyötä muun muassa tulkkipalveluiden tarjoamisessa.]

13. Millä toimenpiteillä ja missä palveluissa kielellisiä oikeuksia voitaisiin vahvistaa?

Raportissa kielellisiä oikeuksien toteutumista kuvataan lähinnä ruotsin kielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Tulisi tunnistaa myös muut kielivähemmistöt esim. saamenkieli ja viittomakieli sekä maahanmuuttajataustaisten henkilöiden tarpeet.

Kielellisten oikeuksien toteutumiseksi tulee panostaa kielitaitoisen henkilökunnan rekrytointiin ja palkitsemiseen. Tarvittaessa monikielisten palveluiden tarjoamiseksi alueet voisivat hyötyä yhteistyöstä. Tarvittaessa sote palveluissa tulee olla mahdollisuus tulkkipalveluiden käyttöön.

14. Millaisia vaikutuksia arvioitte erillisratkaisulla olevan osana hallituksen linjaamaa valtakunnallista kokonaisratkaisua?

Raportissa esitetty Uudenmaan erikoissairaanhoidon ja Uudenmaan alueiden välinen työnjako poikkeaa muusta maasta. Alueellisen yhdenvertaisuuden ja sujuvien hoitoketjujen turvaamiseksi on tärkeää, että valmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, kuinka HUS:n ja Uudenmaan alueiden asiakaslähtöinen toiminta, hoidon jatkuvuus ja toimivat hoitoketjut sekä työnjako toteutetaan.

Soten rahoitusjärjestelmä tulee toteuttaa siten, että Uudenmaan ja muiden alueiden välille ei synny kilpailuasetelmaa.

15. Ehdotuksia itsehallinnollisten alueiden nimiksi?

-

16. Muut vapaamuotoiset huomiot loppuraportista

Myönteistä on erillisselvityksessä mainittu tavoite vahvistaa tutkimuksen ja koulutuksen yhteistyötä ja mahdollisuuksia myös perustasolla. On tärkeää, että uudistuksessa turvataan terveystieteellisen ja hoitotieteellisen yliopistotasaisen tutkimuksen rahoitus.

Erytystä huomiota Uudellamaalla tulee kiinnittää osaavan ja ammattitaitoisen sote henkilöstön saatavuuteen, sillä ikääntymisen ja väestön kasvun ja hoidon tarpeen lisääntymisen vuoksi henkilöstön tarve on Uudellamaalla suurin. Henkilöstö tulee ottaa mukaan palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen, uudistus ei saa lisätä henkilöstön kuormittuneisuutta tai epävarmuutta. Sote alan johtamisosaaminen tulee varmistaa. Hyvällä johtamisella varmistetaan työpaikkojen vetovoimaisuus, henkilöstön riittävyys ja työhyvinvointi.

Uudellamaalla tuleekin varmistaa sote johtamisen ja sotealan asiantuntijoiden riittävä yliopistotasoinen koulutus. Helsingin yliopistossa syksyllä 2019 käynnistetty sote maisteriohjelma

vastaa osittain tähän tarpeeseen, joten ohjelma tulee vakiinnuttaa. Tähän voisi varmaan lisätä hoitotieteen koulutuksen uudelleen käynnistäminen. Tarve on Uudenmaan alueella suuri jo pelkästään väestömäärän hoidon tarpeen perusteella. Tämän voi myös laittaa tuohon Diagnostisten palveluiden koulutustarpeen yhteyteen.

Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden työharjoittelupaikkojen riittävyyteen sekä opiskelijaohjauksen riittävään resursointiin ja laatuun on kiinnitettävä huomiota.

Diagnostisten palveluiden laatu varmistetaan alan asiantuntijoiden osaamisen kehittämällä ja koulutuksella. Helsingin yliopistossa tulee käynnistää kliinisen laboratoriotieteen sekä kliinisen radiografian koulutus pikimmiten. Diagnostisten palveluiden kehittäminen edistää potilasturvallisuutta ja tuo palveluihin tehokkuutta ja kustannusvaikuttavuutta. Uudenmaan ratkaisussa tulee kiinnittää erityistä huomiota diagnostisten palveluiden asemaan.

Junno Anna-Kukka
Akavan sairaanhoitajat ja Taja ry